

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Diluuntur alia argumenta adversæ sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

evanescent: ut supra cum Alvare annotavimus. Ut tamen magis appareat illorum debilitas ac insufficientia.

48. Respondeo secundò, negando absolute Antecedens principale. Ad cuius primam probationem dicendum est, quòd quando dicitur in Scriptura, Deum vidisse creaturas jam factas, hoc debet intelligi de scientia visionis, quatenus est conservativa creaturarum; sub hac enim ratione supponit illas factas, & existentes, non verò quatenus est creativa, & factiva illarum; sic enim illas non praesupponit, sed facit.

49. Ad secundam probationem ejusdem Antecedentis, distinguo Majorem. Scientia intuitiva supponit suum objectum, jam factum, & existens: quando est merè speculativa, concedo. Quando est eminenter speculativa, & practica, nego. Vel secundò distinguo, scientia intuitiva quæ mensuratur à rebus, concedo. Quæ est mensura rerum, nego. Scientia autem visionis, quæ est in Deo, non est purè speculativa, sed etiam practica; nec mensuratur à rebus, sed est illarum mensura, ut docet D. Thomashic art. 7. ad 3.

50. Confirmatur & illustratur hæc doctrina, & responsio pluribus exemplis. Primum sumitur ex Mysterio Trinitatis, in quo Pater æternus, videndo Filium, ipsum producit, & ipsum producendo videt: unde quamvis talis cognitio sit intuitiva, non supponit tamen suum objectum productum, & existens, sed potius illud producit. Item si visio oculi mei, lumen aut colorem ex se funderet, ut Sol lumen suum, non supponeret colorem, aut lumen, sed faceret, & videndo illuminaret, ac illuminando videret. Docent etiam Philosophi in Logica, intellectum humanum cognoscendo entia rationis, illa efficere, ac proinde eandem intellectionem simul esse cognoscitivam, & factivam entium rationis. Sicut ergo homo entia rationis per intellectum format, ita etiam Deus per suam scientiam practica, cuncta entia realia creat, & conservat; & in hoc apparet mira fecunditas, & efficacia divini intellectus, ejusque scientiæ practicæ. Denique docetur in libris de anima, quòd intellectus noster, cognoscendo aliquam rem, producit ejus verbum; & eadem actione, quâ illud producit, illud etiam videt, & contemplatur: eademque actio intellectus, simul habet rationem dictionis, & intellectionis. Cur ergo idem non poterit dici cum proportionem, de scientia visionis? Et cur illa non poterit similiter esse eminenti quodam modo, speculativa simul & practica, & intuitiva, ac simul factiva sui objecti?

51. Ad tertiam probationem Antecedentis principalis, dicendum est, scientiam Dei practica, convenire in aliquo cum scientia artificis creati, & in multis ab illa differre: conveniunt enim in hoc, quòd utraque concurrat ad opus, non solum directivè, sed etiam effectivè, ut constat ex supra dictis; differunt verò primò in eò quòd artifex creatus, non operatur nudo & solo imperio, neque in instanti, sed cum mora temporis, & cum applicatione activorum, & passivorum. Ex quo fit, quòd ejus scientia, non potest intuitivè ferri in opus, dum actus fit, sed solum postquam factum est: Deus autem producit res in instanti, & per solum dictionem, & actum imperii, ut dicemus art. 4. nec indiget applicare activa passivis, sed educit res ex nihilo: unde ejus scientia practica, potest in eodem instanti quòd operatur, intuitivè ferri in creaturas quas pro-

ducit. Secundò differt scientia Dei, à scientia artificis, in eò quòd scientia artificis, post factum opus, est purè speculativa; quia arte factum dependet ab ea tantum in fieri, non autem in conservari: at verò res omnes create, à scientia Dei practica dependent, non solum in fieri, sed etiam in conservari, juxta illud magni Gregorii supra relatam: *Non existentia videndo creat, & existentia videndo continet.* Unde scientia Dei respectu creaturarum, semper manet eminenter formaliter speculativa & practica, non tamen scientia artificis, respectu artefactorum.

Ad ultimam probationem principalis Antecedentis, respondeo negando Majorem: ad cuius probationem dicendum est, quòd licet ratione divini decreti, res sint futuræ inchoativæ, & incompletæ, non tamen totaliter & completè; quia (ut infra ostendemus) principium immediate productivum rerum, & potentia executiva in Deo, non est ejus voluntas, sed intellectus practicus, qui producit res ad extra, per actum imperii formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem. Unde donec talis actus imperii sit & intelligatur in Deo, non dicitur intelligitur causa totalis & completa productionis, & futuritionis rerum, sed inchoativa duntaxat, & incompleta.

§. V.

Diluuntur alia argumenta adversa sententia.

Objiciunt terriò Adversarii: Sancti Patres, ut explicent quâ ratione divina præscientia nostram in agendo libertatem non lædat, utuntur interdum similitudine visionis nostræ, quæ in ea quæ cernimus nihil influit, & non causat, sed tantum intuetur res quæ sibi objiciuntur: Ergo secundum doctrinam Sanctorum Patrum, si scientia visionis sit practica, & causa actuum nostrorum liberorum, destruet illorum contingentiam, & libertatem: erit enim quædam suppositio antecedens nostris actibus liberis, quæ secundum doctrinam Anselmi, non potest cum libertate coherere.

Respondeo primò: Similitudinem hanc visionis nostræ, in ea quæ cernimus nihil influentis, quâ interdum utuntur sancti Patres, & in qua maximam vim faciunt Adversarii, sententiam illorum nihil planè juvare; quia si hæc comparatio valeret contra nos, valeret etiam contra illos, & probaret Deum, nequidem scientiâ simplicis intelligentiæ, causam esse actuum nostrorum liberorum, eamque esse merè speculativam, & intuitivam sui objecti: aliàs libertatem voluntatis nostræ destrueret.

Respondeo secundò: Similitudinem hanc visionis, & oculi corporei, quâ interdum utuntur sancti Patres, popularem esse, & ad vulgi caput accommodatam: eâ solum intendere declarare, scientiam visionis in Deo, non esse obcuram & ænigmaticam, sicut est cognitio Prophetarum: sed claram & intuitivam, sicut visio oculi corporei; eamque non plus detrahere de libertate nostrâ, quàm visio quæ cernimus aliquè liberè operantem. Cum enim Deus per scientiam visionis operetur omne ens, omnesque modos entis, de quorum numero est libertas nostrarum actionum, & contingentia rerum; tantum abest quòd destruat libertatem, & contingentiam rerum, quin potius illam ponat, creetur, ac conferat, & faciat ut actiones humanæ, non solum sint, sed etiam contingentes & liberæ sint.

Ad

Ad illud quod dicitur in contrarium, in primis responderi potest falsum esse principium illud Adversariorum, quod scilicet omnis suppositio antecedens tollat libertatem. Nec unquam accidit Anselmus, sed solum quod necessitas antecedens, sive suppositio quæ oritur à causis naturalibus, & necessariis, qualis est ortus Solis (quo exemplo ipsemet Anselmus utitur) tollit libertatem.

Addo quod si hoc principium esset verum, tolleretur libertas in sententia Adversariorum, illi enim docent scientiam simplicis intelligentiæ, ut habet adjunctum decretum, esse causam rerum, ac proinde actuum nostrorum liberorum, & consequenter aliquam suppositionem illos antecedentem; omnis enim causa debet esse prior suo effectui, prioritate saltem naturæ & causalitatis: Ergo si verum sit, quod omnis suppositio antecedens tollat libertatem, manifestum est, ex sententia Adversariorum, sequi excidium, ac destructionem libertatis.

Respondeo secundò, Quod licet suppositio antecedens, quæ non oritur à primo libero, & quæ non descendit à primo principio, & à prima veluti radice libertatis, eam tollat & destruat; secus tamen si descendat à primo libero, & à prima libertatis radice procedat: scientia autem visionis, cum supponat decretum, quod est prima radix, & primum principium libertatis creata, & participata; & quod attingit non solum substantiam, sed etiam modum libertatis & contingentiam in nostris operationibus, est aliqua suppositio descendens à primo libero, & procedens à prima libertatis radice; ac proinde non tollens, sed causans libertatem & contingentiam in rebus. Sed de hoc fusè in Tractatu de prædestinatione.

Obijcies quartò: Eà scientiâ Deus producit creaturas, quæ constituitur in actu primo agens, cum eadem virtus quæ actum primum ponit, debeat in secundo prodire: Atqui scientiâ simplicis intelligentiæ Deus habet actum primum, seu potentiam à creaturas producendas: Ergo ab illa, non à scientiâ visionis, debet prodire operatio, quæ creaturæ fiunt.

Respondeo negando Majorem, quia scientia quæ est causa rerum in actu secundo, debet esse libera, scientia verò quæ illas constituit in actu primo, & quæ Deus constituitur in actu primo agens, necessaria est: si verò illi addatur decretum, per quod fiat libera, à scientiâ simplicis intelligentiæ, transit in scientiam visionis, seu approbationis & beneplaciti.

Addo quòd, si hoc argumentum aliquid valeret, probaret productionem creaturarum ascribendam esse potius voluntati Dei necessitati, quam libertati, cum voluntas Dei ut necessaria, habeat primum actum, seu potentiam producenti creaturas, juxta Vazquem, & alios Recentiores qui existimant potentiam executivam in Deo, non esse intellectum, sed voluntatem. De quo infra.

Obijcies ultimò: Si scientia Dei libera, quæ visionis appellatur, esset causa rerum, esset etiam causa peccatorum, cum ad illa etiam se extendat, & eaclare & intuitivè cognoscat: Sed hoc est impium, & blasphemum: Ergò scientia visionis non est causa rerum.

Respondeo negando sequelam, ut enim supra conclus. 4. ostendimus, scientia Dei libera, non est causa rerum, quatenus formaliter & visionis

est, sed solum quatenus est approbationis: Deus autem non cognoscit peccata per scientiam liberam, quatenus est approbationis, sed solum quatenus est visionis: quia illa nullum supponunt decretum positivum in Deo, quò velit, & approbet illorum existentiam, vel futuritionem, sed permissivum tantum, quò vult permittere eorum malitiam, & deformitatem; & sic scientia visionis, quamvis sit causa rerum, non tamen est causa peccatorum, ut patet ex dictis in ultima probatione quartæ conclusionis.

ARTICVLVS III.

An ideo res sint futurae, quia sciuntur à Deo, vel ideo ab illo sciuntur, quia futurae sunt?

Resolutio hujus difficultatis pendet ex dictis articulis præcedentibus, & ideo breviter ab illa nos expediemus conclusione sequenti.

§. I.

Vera sententia statuitur.

Dico igitur hanc propositionem, *Ideo res sunt futurae, quia sciuntur à Deo*, esse veram in sensu causali; & istam falsam: *Ideo res ut futurae cognoscuntur à Deo, quia futurae sunt*; ly quia dicente ratiorem in essendo, & causam formalem, aut virtuales. Ita communiter nostri Thomistæ, quibus ex Patribus Societatis novissimè se adunxit Claudius Typhanius in libro de Ordine, deque priori & posteriori cap. 34.

Probatur primò ex Sanctis Patribus supra relatis, præsertim ex Augustino 15. de Trinitate cap. 13. dicente: *Vniuersas creaturas suas spirituales aut corporales, non quia sunt ideo novit Deus, sed ideo sunt, quia novit. Non enim nescit quæ fuerat creaturas: quia ergo scivit creavit, non quia creavit scivit.* Ubi S. Augustinus apertè loquitur de scientiâ libera, & nullo modo de scientiâ simplicis intelligentiæ; loquitur enim de scientiâ, quæ Deus scit & cognoscit futura ut futura, & de ista ait, *ideo res creatas esse futuras, vel existentes, & non è contrà: At scientiâ simplicis intelligentiæ, Deus non scit futura, neque existentia, sed solum possibile, de quibus falsum est dicere ipsa existere, quia sciuntur à Deo; scientia enim illa non causat omnia quæ cognoscit, aliàs causaret omnia possibile: Ergo de illa & de ejus objecto non potest dici esse futurum, quia scitur à Deo; sed solum de scientiâ libera, quæ visionis appellatur.* Unde Gregorius Magnus articulo præcedenti citatus: *Quæ sunt, non ab æternitate ejus videntur, quia sunt; sed ideo sunt, quia videntur.*

Non est prætermittenda insignis D. Leonis Papæ autoritas, quæ apertè favet nostræ sententiæ. Ille enim serm. 16. de Passione cap. 2. sic habet: *Cum ergò omnia quæ in Christum Iudaica admisit impietas, tantò ante prædicta sint, ut non tam de futuris quàm de presentibus propheticus sit sermo contextus: quid aliud nobis, quàm sempiternarum dispositionum Dei incommutabilis ordo referatur, apud quem & discernenda jam adjudicata, & futura jam facta sunt? Cum enim & qualitas actionum nostrarum, & effectus omnium voluntatum scientia divina præveniat, quantò magis Deo nota sunt opera sua. Et rectè placuit quasi facta recoli, quæ non poterant omnino non fieri.* Ubi S. Leo apertè loquitur.